

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Conciones siue Conceptvs Theologici Ac Prædicabiles R.
D. Petro Bessæi SS Theol. Doct. Reg. Galliar. Oratoris**

In Omnes Totivs Anni Dominicas Æstiuas, à Festo Pentecostes vsque ad
Aduentum

Besse, Pierre de

Coloniae Agrippinae, Anno M.DC.XXIX

Dominica Prima Post Pentecosten.

Nutzungsbedingungen

[urn:nbn:de:hbz:466:1-56259](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-56259)

mirabiles. O natura indiuisibilis personæ distinctæ & æternæ! obiectum felicitatis nostræ, spei nostræ causa; in te credimus, nullū præter te nomen agnoscimus, nullum nisi te adoramus, tibi cor simul & animam offerimus. Pater omnipotens, Filius omniſciens, Spiritus totus benignus, vnus in tribus personis Deus, nostri miserere, delicta nobis ignosce, gratiam elargire, & præsta, vt postq̄ te sub inuolutis, ænigmatis & caliginosa fidei nocte in hoc mundo adorauerimus, in claritate meridiana, facie ad faciem in altero te videre mereamur, ad quem nos Pater & Filius & Spiritus S. sanctissima illa vnitas deducant, Amen.

Hanc f. Dom. more Germ. De diuine Epulone reperiet Lector in Quadrag. Fer. 5. post Dom. II.

DOMINICA PRIMA POST PENTECOSTEN.

Partitio.

- I. De excellentia misericordie differis.
- II. De vi & efficacia eiusdem.
- III. De incensus ad eam.
- IV. De iudicio temerario.
- V. De iniuriis remittendis.

Esote misericordes, sicut Pater vester misericors est. Luc. 6.

FIGURA.

Legimus in Genesi, infinitum illum mundi opificem, & omnipotentem rerū omnium conditorem Deum magna illa & vere admirabili die, qua cuncta è nihilo condidit, atq; in hunc mundum velut in scenam produxit, quo æternam æterni sui nominis in perpetuas æternitates memoriam, ac luculentū aliquod manuum suarum opus in terra relinqueret; hominem ad imaginem & similitudinem suam condidisse: vt nimirum archetypō ipso ac genuino, diuinitatis exemplari in cælis permanente, figura eius atque imago, humanitati nostræ inſculpta, hic in terris collocaretur. Non satis deinde amanti illi in Cā-

tis sponſo fuit, imaginē suam à dilecta cordi includam gestari; at voluit, quo magis illa suam dilectionē manifestaret, vt eam ipsam poneret velut *signaculum super brachium suū*. O mysteria! o figuras! Primum profecto illud creationis opus & vehemens Amantis huius dilectio non alio respexerat, quā vt homo, viso ad imaginem & similitudinem Dei se conditum esse, quemadmodum natura & origine, ita & operibus eum quam proxime imitaretur: vt item anima, quæ illius sponſa est, duplicem imaginem eius in se complecteretur; vnā quidem intrinsecus in animo qua perfecte eum diligit, alteram vero super brachium (per quod actiones designantur humana) qua in omnibus suis eum operibus quam proxime imitetur ac referat. Ita vt, quemadmodum ipse Deus totius consolationis & pater misericordiarum est; nos, qui creaturæ & opus manuum eius sumus, in proximū etiā misericordes simus; quemadmodum iustus & verax in omnibus iudicijs suis, eandem nos iusticiam ac veritatem imitemur; quemadmodum in dimittendo facilis, iniuriarumque in se admissarum statim obliuiscitur, nos cum inimicis nostris in gratiam quamprimum redeamus. Docet nos hoc hodiernæ diei Euangelium, quod in eo potissimum versatur, vt nos misericordiam, iniuriarum obliuionem, lioris atq; maleuolentiæ fugam doceat; quod & ipse hac concione pro virib. docere conabor. Quod vt pro dignitate fiat, & ambo officio fungamur, vos in audiendo, ego in docendo; vnanimi suffragio Spiritus sancti gratiam, idque auxilio intercessionis gloriosissimæ Virginis Mariæ, quam proinde consueta salutatione compellabimus, inuocemus.

AUE MARIA.

Magnum illud Episcoporum decus, antiquitatisque archium Isidorus, qui ab hinc mille circiter annis, Imp. Heraclij temporibus in Ecclesia floruit, in Etymologico suo disquirens quidnam esset Misericordia, in hunc tandem modum eam definiuit: *Mise. Lib. 10. ricors à compatiendo aliena miseria vocabulum Etym. sortitus est: & hinc appellatur miseria, quod misere-*

miserum cor faciat dolētis alienam miseriam. Ioannes Damascen⁹ eadem de re agens, ait misericordiam, piam quamdā esse ex malis alterius tristitiam, aut potius virtutem, quæ nobis dolorem ingerat ex eo q̄ nos in mundi huius mari nauigantes prosperitatis tranquillitatisq; Zephyro, ceteris aduersitatis turbine agitatis, vtamur.

Vulgata
Misericor-
diaz defini-
tio.

In scholis vero Theologicis misericordia appellatur virtus, qua quis alterius malis condolet, proximique miseris non secus ac proprijs tristatur, omnique ratione eidem succurrere & auxiliari contendit. A deo vt misericordia nihil sit aliud quam quædam cordis miseria, vel, vt Augustinus, & cum eo D. Thom. asserunt, *Misericordia est alienæ miseria in nostro corda compassio.* Vnde colligere est, misericordiā, in quantū cordis compassionem, tristitiamq; animi in malis alterius significat, in Deo non reperiri; hæc enim in Deum cadere nequeunt, quamuis afflictorū leuamen miserorumque restitutio ipsi quotidiana sint, qui nimirum omni ijs loco & tēpore succurrunt. At in homine hæc semper & vbiq̄ locum habere certissimū est, tum in eo quod malis alterius condolet ac contristetur, tum vero quod pro viribus eidem succurrere satagat.

Ecclesiast. 3.

Super hoc
Euangeliū.

Cum igitur in hominem diuina hæc virtus cadere possit, omnes nos eandem exercere diuina maiestas voluit; vt que omnibus illius amorem ingereret, plurimis in sacre scripturæ locis eandem commendauit. Imprimis in Ecclesiastico ait Spiritus sanctus, *Oleum de capite tuo non deficiat.* quod Eusebius Emislenus exponens, per Oleum hic designari putat Misericordiam, nam vt oleum ceteris liquoribus supernatat, ita & misericordia inter ceteras virtutes caput effert, seseque extollit. Ipsa siquidem in regno spirituali est regina, eamque virtutes omnes velut principem ac dominam venerantur. Vult autem hoc oleum perpetuum esse, vt hominibus auctor & suator sit, semper vt opera misericordiae exercent, quibus nihil diuinæ maiestati reperiri potest aut gratius aut incuandius. Nam sicut inter ceteras creaturas hominem diligit, eo quod aulā sibi sit similior, diuinamque imaginem

quam proxime imiterur; ita præ ceteris hominibus fouet ac complectitur illos, qui misericordiae opera erga proximum exercent; quod ad essentia illius imaginem quam proxime accedant.

Sed alia etiam testimonia producam. Salomon initio Prouerbiorum suorum de hac virtute agens hunc in modum locutus est: *Misericordia & veritas te non deserant, circumdā ens gutturi tuo, & scribe in tabulis cordis tui, & inuenies gratiam & disciplinam coram Deo & hominibus.* Quo in loco notate obsecro, qui misericordiam iustitiæ vel veritati adiungat: & profecto non absurde. Sunt namque plurimi, qui pauperibus quidem largiuntur elemosynas, eorum necessitati quam abunde succurrunt, parentibus vero suis non adeo lauta fortuna gaudentibus auxiliari detrectant: ideoque, cum iustitia hic exulet, misericordia hæc quidquam promereri non potest: æquitas namque postulat, vt iis potius qui ad nos quoquo modo spectāt quam alijs benignitatem ac misericordiam exhibeamus. Redeo ad lineam.

In tantum autem Osee Propheta misericordiam extollit, vt ceteris eam virtutibus, Misericordiam etiam hecatombs præferre non erubescat: *dia sacrificium.* Quod ciis præferat ipsum Redemptor noster CHRISTVS a-tur. *Misericordiam Solui & non sacrificium.* Quod ciis præferat ipsum Redemptor noster CHRISTVS a-tur. *Matthæum aliquoties usurpauit, Eun. Matt. 9. 12. res discite, quid est misericordiam Solo & non sacrificium.* Iacobus Apostolus iustitiæ eam præferret dem antetulit, *super exaltat autem misericordiam iudicium.* Metaphora est à ponderibus & statera deducta. Si enim iustitiæ Dei bilanci, hinc iustitia, illinc vero misericordia imponeretur, hæc proculdubio præponderaret. Atque hunc in modum exponit Sanctus August. verba illa Psalmi CXLIII. quæ interpres Græcusita legit, *καυχεται ὑπὲρ τῆς δικαιοσύνης, id est, exultat & gloriatur misericordia aduersus iudicium.* atque hic sensus est: si iustitia & misericordia eodem in stadio decertarent, hæc haud dubie victoriam consequeretur, quia *miserationes super omnia opera eius.* Hinc Oecumenius, *Gloriatur, inquit, Iacobi, misericordia aduersus iudicium, siquidem misericordes misericordiam consequentur, nequidquam freudente iustitia.*

Prov. 3.

Aug. in
Psal. 143.

Ipsi quin etiam Gentiles tanti eandem fecere, vt velut Deam adorauerint, victimasque eidem immolauerint. Referuat enim Pausanias & Plutarchus, Athenis aram misericordiae sacram existisse, cui omnes veluti dea supplicarent. Nos quidem Christiani eatenus non procedimus, quamuis fateamur, eam de in velut originem ac fontem esse, e quo omnes gratiae ac dona caelestia dimanent, fontem, inquam, qui nunquam deficiat aut exarescat, quod in plurimos riuos, qui caelum terramque circumquaque irrigent, derinetur. Atque vt in Genesi magnus ille paradisi fluius in quatuor amplissima se flumina discriminabat, ita vastus ille misericordiae diuinæ Oceanus in quatuor sinus ac maria, quæ caelum terramque late irrigent, distinguitur. Primum est Creationis, secundum Gubernationis conseruationisq; tertium Redemptionis, quartum denique glorificationis. Omnia enim hæc e profunda misericordiae abyssu originem trahunt.

Misericordia arcae cōparatur.

Exod. 25, & 37. Insuper addo, Misericordiam velut arcam quamdam esse, in qua diuitiae & opes nostræ in altero mundo conseruantur; in quo quidquid hic manus inopum coaceruantur, duplicato, imo centuplicato fauore, tandem nobis redditur. Huius arcae figuram existimem illam Arcam fœderis, compactam e lignis Sethim incomputribilibus, circumquaq; auro mundissimo vestitam, inque sancto sanctorum deinde à Salomone collocatam: in qua & tabulæ legis, & vina manna plena, & virga Aaronis qua nocte vna fronderat, florueratque, asseruabantur.

Arca testamenti clauibus non aperiebatur. Vnde merito plurimi Patrum dubitarunt, num hæc clauibus aperiretur & clauderetur: ac prior pars in partem negantem propender, harum quippe nulla in sacris literis est mentio. Magnum mysterium ac misericordiae nostræ symbolum. Domus quidem hæc nostræ & arcae opum custodes clauibus claudi & referari debent, ne fures omnia diripiant ac deprudentur, ac in caelo nullis opus est, in quo tuta sunt omnia, ac fures nulli; vnde Euangelista; *Thesaurizate vobis thesauros in caelo, vbi neq; arugo neque tinea demolitur, & vbi fures non effoderunt, neq; furatur.*

Matth. 6.

Eadem nos præterea virtus recta ad caelum æternitatemque conducit. Ideo forsitan Salomon ostia templi interioris, quod caelum du sancta sanctorum nuncupatur, oleagina elicit. se voluit. Olea misericordiae signum est; oleagina autem ianua quibus ad sancta sanctorum aditus datur denotant, per misericordiam ad vera sancta sanctorum, id est caelestem gloriam, aditum patere. Hinc etiam Christus e monte oliueti caelos petijt; vt hinc Christiani discerent, e monte misericordiae per oliuarum montem designato, eodem se peruenturos.

Columba ad Arcam Noe rediens, Orera- Genes. 8.
mundus vrentibus flitit detulit. quo docemur, animas columbinam sinceritatem imitantes, si caelestis gloriae capaces reddunt, viridem misericordiae ramum ore deferre oportere.

Quid amplius? Virtus hæc sola nos à tyrannide ac diaboli laqueis immunes præstat, atque ideo eam Oecumenius oleo, quo veterum athletæ vngebantur, ne ab aduersario constringerentur, comparare non dubitauit, nam quemadmodum vnctus non nisi ægre constringitur, ita quoque animæ si caritatis & misericordiae oleo vnctæ sint, facillime demonum laqueos & manus euadunt, ac non nisi difficillime ab iisdem capiuntur. Ideoque Augustinus alibi exclamat, *Ante fores gehenna stat misericordia, & neminem permittit in carcerem mitti.* Chrysostomus vero per regiam hanc virtutem vitam æternam emi posse putat, atq; hoc in mundo nundinas habere nos fecundissimas, in quibus aliquot operum misericordiae nummulis, infinitam Dei misericordiam comere ac lucrari liceat; misericordes enim misericordiam consequentur. Longius a quo materiam hanc profecutus sum, inque misericordiae laudes latius excurre, quod Euangelium hodiernum non nisi misericordiam contineat & complectatur, in quo Dominus cum suis agens, hac eos sententia ad misericordiam exercendam adhortatus est: *Esote misericordes, sicut Pater vester misericors est.*

Quam cum hodie in manus sumpserim, pluribus de eadē misericordia acturus sum: de in-

deinde ostendam, peruersa ac temeraria iudicia esse fugienda, iniuriaq; ex animo remittendas; quæ omnia & ad opera misericordiae referri queunt.

II. Principio igitur, tanti semper veteres, etiam barbari & ab omni humanitate alieni virtutem hanc fecere, vt quicumque hac careret, vita eum humana indignum, at potius ferinum, putarent, eaque è mundo ablata, vitam mortalium nequaquam posse consistere arbitrantur. Testatus hoc est M. Antonius Verus Imp. Romanorum dicens, *Inhumanum est humanis casibus & calamitatibus non incommiserare* & merito, quicumque enim malis alterius non condoleat, nec ille vita hominis indignus est. Martianus item Imp. dicere solebat, veras & certas eas demum diuitias esse, aliena non rapere, sed sua indigentibus elargiri. Sanct. Franciscus, magnus ille Minorum Patriarch., dicebat vt plurimum, amoris Dei misericordiam velut pararium ac proxeneta esse, & eleemosynas dilectionis conciliatrices: censebatque eos vere prodigos & cum honore prodigos appellandos, qui sua in pauperes profundaerent, stultos autem & fatuos, qui amorem Dei opibus pecuniisque, auaritia quadam diabolica exciccati, postponerent.

Tanta siquidem virtutis huius excellentia & splendor est, vt misericordia, eleemosyna, sanctitas, iustitiaque pro vna eademque virtute sine vilo discrimine, in sacris litteris capiantur. Proverbiorum enim capit. 21. vbi vulgata legit, *facere misericordiam & iudicium magis, laetari Deo quam victimam: septuaginta legunt, facere iustitiam: & Rabini fæere iustitiam.* Atque hæc est ratio, quod misericordia & eleemosyna velut iustitiæ ac sanctitatis omnis primitia sint; ideoque Paulus eleemosynam *frugem iustitiæ* nuncupat. nam vbi misericordia locum non habet, ipsa quoque sanctitas & iustitia habere non potest. Ecce & aliam. Quicumque in proximum misericordiam ostendit, vnicuique quod suum est, reddere videtur, quod iustitiæ in seipsum essentialis est: humanitas namque quæ ei naturalis est ac congenita, iure suo humanitatem ac compassionem in pauperem exigit, quoad il-

lius sustentationem, & in Deum ipsum, qui hoc quodammodo exigere videtur, dicens, *Quod uni ex istis fecistis, mihi fecistis.* Sed ad propositum.

Ipsæ quoque Deus singulares misericordiam conlectantibus elargiri solet gratias ac dona, eandem vero ex oculis plurima denegare: id est fouet & complectitur misericordes, inhumanos vero corripit ac castigat. Hinc Osee Propheta, *Ablactauit eam quæ erat abscissa misericordia*, synagogam videlicet, quæ quod immitis & immisericors in pauperes existisset, à Deo ablactata fuit, id est, à suauissimo illo diuinæ consolationis lacte, quo hæcenus nutrita fuerat, violenter abstracta, ac diuinis gratijs donisq; cælestibus destituta. Neminus porro mirum videatur, verbo *Ablactauit* Prophetam hic usum, legimus enim in Genesi, *Ego Deus omnipotens*, vel, vt Hebraei legunt, *Ego Deus Sadaai*, id est, *Deus, qui habet vbera* ideoque in Canticis sponsa ait, *Osculatur me osculo oris sui, quia meliora sunt vbera tua vino, fragrantia & nunguentis optimis.* Mirum autem, sponsum ab vberibus hic laudari, quod ineptum & præter decorum videatur, cum viri ab vberibus laudari non soleant. Sed magnum hic mysterium delitescit. Vbera namque sponsi, id est Dei, sunt sublimia illa dona ac consolationes diuinæ, quæ animam magis quam omnes sæculi voluptates, quæ per vinum denotantur, delectent: ab his porro vberibus ablactati sunt, qui in proximum immites sunt, neque opera misericordiae exercent.

At non modo benedictionibus suis inhumanos hos & immites Deus priuat, sed grauib; sæpè numero poenis in eos animaduertit. Recordemini obsecro tragica illius catastrophes, quam diues ille Evangelicus perpeffus est, quam impulsore Augustino hoc in teatro producam: *Memento, inquit, quid purpurato diuici contigerit, qui non iudeo damnatus est, quod liena tulerit, sed quod egenti pauperi sua non tribuerit, & in inferno positus ad petenda minima peruenit, qui hic parua negauit.* Vnde efficere possumus, immisericordibus infernum, misericordibus patere cælum. Quod & Hieronymus Epistola.

Stola ad Nepotianum his verbis confirmat: *Non memini me legisse mala morte mortuum, qui libenter opera charitatis exercuit: habet enim multo intercessores, & impossibile est multorum preces non exaudiri.* Ideo Evangelium hodiernum suadet, opera misericordiae ut exerceamus, quo Patri celesti similes efficiamur, & in corpore constituti ad diuinitatem quam proximè accedamus, *Estote misericordes, sicut Pater vester misericors est.*

Ephes. 5.

Ioan. 8.

Egregium & sublimem hinc conceptum eruam. Doctor ille Angelorum, verbum illud æternum & infinitum, non vult nos patri suo potentia & virtute pares esse, hoc namq; Luciferum eiusq; sequaces ad tartara præcipites egit; nec etiam sapientia: Eue namq; hoc ruinae & interitus omnium nostrum causa fuit: sed sola misericordia. Quo alludens, ad Ephesios Apostolus ait, *Estote imitatores Dei, sicut filij carissimi:* & Christus in Euangelio Iudæis ait, *si filij Abrahæ estis, ut ipsi de vobis affirmatis, opera Abrahæ facite: patrem quippe sequitur sua proles.* Vnde Aeneas filium Alcanium, quem ad fortiter agendum animaret, his verbis allocutus est;

Disce puer virtutem ex me, verumq; laborum: & Te pater Aeneas, & auunculus exciet Hector.

Christus vero alijs, *Estote misericordes, sicut Pater vester misericors est.*

Quorum hic genuinus sensus est, Nisi misericordiam exerceatis, ut Pater eam vester exercet, degeneres estis, ab eiusq; natura nimium quantum defecistis; qui vero inhumani sunt, & ad omnem crudelitatem assueti, nullamq; pietatem præferunt, nobili hoc & egregio filiorum Dei, imo & Christianorum nomine penitus indigni sunt, imo eodem & priuari merentur. Testatur hoc ipsum & Prouerbialis ille versus,

Val. lib. 3. c. 5. Dedecus est natis claros habuisse parentes, Nis studeant illis moribus esse pares.

Cn. Scipio Scipionis Africani filius, cuius è rebus bellicis comparata gloria totum compleuit orbem, cum à paterna virtute rebusq; gestis degeneraret, vitæq; inhonesta graue tã nobili familiæ dedecus & ignominiam inuret; affines & amici hoc ipsum indignè feren-

tes, annulum cui Africanus Pater insculptus erat, ei detraxerunt, quasi imagine parentis tam nobilis indignus, qui virtutes, fortitudinemq; non æmularetur.

Illi ne igitur tam honorabilem ac nobilem adoptionem merentur, ut filij Dei nominentur, qui proximo misericordiam exhibere detrectant? an non potius eodem velut indigni priuandi.

Magnus Alexander pullus ille Martis, cū adolescentem eiusdem secum nominis, sed non eiusdem animi ac roboris vidisset, his eū verbis increpauit: *Adolescens aut nomē aut mores mutato.* nam nobile illud Alexandri nomē ac vitium nō coeunt, nec se mutuo ferunt. Id ipsum tibi ò Christiane, qui à misericordia alienus es, inhumanus es, immitis es, Dei tamē filius dici appetis, dictum velim, aut mores tibi aut nomen mutandum. Christiani nāque nomine indignus est, qui barbarorum consuetudinem & agendi rationem imitatur, & à misericordiae operibus abhorret. *Estote ergo misericordes, sicut Pater vester misericors est.*

Mentio sæpius in sacris litteris habetur duarum columnarum quas Salomon rex ante templi introitum constituit, de quibus ita Paralipomenon auctor locutus est, *in fore templi fecit Salomon duas columnas, quarum triginta quatuor cubitos habebant altitudinis.* Scio Hebræos, per has columnas, ut testatur Liranus, firmitatem & fortitudinem regni Dauid designare, sed Rupertus per easdem, duas virtutes intelligit, misericordiam & iustitiam, confirmariq; opinionem suam ait verbis illis Canticorum, *Crura eius columnæ marmoreæ, quæ fundatæ sunt super bases aureas.* Nam ut pedū crurumque auxilio incedimus, ita Deus misericordia & iustitia iuxta Psalmographum, *Vniuersa via Domini misericordia & veritas.* His rursus duabus, inquit Rupertus, columnis tota domus incumbit, totum sacra scriptura innixum est edificium. Hæc sunt diuinitatis crura, hisce hominem pedibus niti par est, his se basibus fulcire, iustitiaque ac misericordia omnes actiones velut condimento suauissimo temperare, quo Patri æterno se parem exhibear; nam docuit

docuit olim Iesus: *Estote misericordes sicut Pater vester misericors est.*

Vidit Ioannes olim thronum Dei iride conuestitum: quod emblemata diuersimode exponitur. Ioachimus enim per iridem hanc Spiritum Sanctum intelligit, qui auxilio suo Ecclesiam protegit, suaque tutela eandem quodammodo circumcingit; idque ex mente Dauid dicens, *Montes in circuitu eius, & Dominus in circuitu populi sui* Richardus a. de S. Victore, cum sciret iridem arcus figuram exprimere, atque hoc belli signum esse, censet hic iudicium designari; iride autem thronum cingi vult, eo quod iudex tam illos qui à dextris quam qui à sinistris futuri sunt diudicabit. Beda per iridem hanc agmen sanctorum, Caelitumque intelligit, qui idcirco thronum ambire dicuntur, quod precibus suis & intercessione circum Ecclesiam excubent, eamque vndique defendendo protegant. Sed scopum hi mihi visi sunt tetigisse, qui per arcum hunc diuinam misericordiam exponere conantur, eo quod iris à multo jam tempore diuinæ misericordiæ & clementiæ symbolū sit qua thronus Dei circumcingitur, quod eā ubique locorum ac nullo non tempore exerceat, & non nisi mera misericordia sit. De quo Euangelium hodiernum ait, *Estote misericordes sicut, &c.*

Et sane Deo ex essentia proprium est misericordiam hominibus ostendere; ideoque veteres, vt delinquentibus spem veniæ obtinendæ ingererent, Deorumque suorum benignitatem insinuarēt, eorum statuas & imagines vt plurimum oleaginas sangebant. Vnde Cartharius refert, Iouis simulacrum quāuis ex auro & marmore factum esset, olea tamen à Romanis semper coronatum fuisse, quod arbor hæc verum misericordiæ symbolum sit. Milesij quoque cum oleam quādam sacram in seij succēdissent, oraculum cōsuluere, num quid mali ob violatam arborem resp. eorum incuteret; respondit, eo quod misericordiæ & benignitatis symbolum abstulissent, egregia & barbara crudelitate eos diuexandos. Deus igitur misericordiæ Deus est, & totius benignitatis auctor, nostrum porro est eandem, vt à Deo profectam, imitari. Vnde

Euangelium, *Estote misericordes sicut, &c.*

Sunt autem plurima quæ in nobis virtutis huius amorem excitent, nosque ad eius exercitium exstimulent: productis prægnantioribus cetera præteribo. Misericordiam homo proximo suo exhibeat, vt eandem ab illo suo etiam tempore vicissim experiat, nā homo natus de muliere, breuique viuens tempore repletur multis miserijs, plurimisque calamitatibus obnoxius est. An non igitur, cum fortunæ inconstantia subiectus sit, & calamitatum variarum in mundo occurrentium scopus, misericordiam proximo demonstrat, eiusque inopia necessitatique succurrat necesse est, vt, cum ad easdem angustias reductus est similique miseriæ jacet immersus, eiusdem benignitatem promptam paratamque inueniat.

Secundo, quod hoc ipsum Deus præcipue à nobis omnibus exigat, nihil enim tam in veteri quam in nouo Testamento inculcat frequentius, quam misericordiam, & magni criminis loco habendum putat, eandem negligere, barbariemque induere. Adeo vt Propheta Ezechiel omnem Sodomitarum ruinam, misericordiæ neglectui putarit adscribendam. *Tenebant, inquit, panem & omnia bona terra, & non extendebant manum ad dandum pauperi* Hinc Christus Redemptor noster cum quemdam aridam manum habentem inuenisset, & ille sanitatem postularet, iussit Dominus eum manum extendere, quo facto sanitatem consecutus est. Quem locum quidam exponens ait, *nulla res tantum valet, ad recipiendam salutem quam a, erire manum, & dare elemosynam.*

Tertio quod multa animalia ratione & intelligentia destituta in alia benigna sint & clementia. In quo grauius culpandus est homo, qui & iudicio & ratione præditus, inhumanus tamen & durus est. Quod cum Iob Propheta miraretur, eundem ad animalia, à quibus misericordiam discat, destinat: *Interroga iumenta, & docebunt te, volatilia caeli, & inuocabunt tibi, loquere terra: & respondebit tibi, & narrabunt pisces maris, &c.* Perinde ac si dixisset, Desere celebres illas Philosophorum academias, ô homo, &

III.

Plurima iacentiaque nos ad misericordiā excitant.

I.

II.

Ezech. 16.

Matth. 14.

III.

Misericordia etiam inter animalia reperitur.

4. Misericordia similis

4.

Proprium Deo est misericordem esse.

lib. de mag. fol. 34.

Valerian. Varius l. 9. Hierogl.

mo, & scholas illas sublimium magistrorum; ad potius naturalia bestiarum seminaria, illas interroga, ac qui vitam instituere & misericordiam exercere debeas, te docebunt. Primo ad bestias terræ nos mittit, aitq; illas homini exemplo esse posse, quo erga proximū benignum se exhibeat, quod præclaris jam exemplis confirmabo.

Ælianus l. 12. variar. Elephantū pietas.

Idem lib. 8. cap. 14.

Elephantes cum turbulentum ac præceps aliquod flumen tranare parant, robustiores & valentiores in aquam se conijciunt, eiusq; impetum frangunt, vt qui imbecilles sunt, nullo negotio flumen traiciant, fortiorumq; robore adiuti in continētem perueniant. Ad hæc qui elephantorum venationi incumbūt, quo eosdem incautos opprimant, in viarum angustijs fossas occultas ducere, easque virgultis cooperire solent, vt in easdem delapsos constringant. Quam fraudem cum elephantū perspectam habeant, scianteque sine discrimine se hæc technas nō posse euadere, omnium fortissimus in fossam se deijcit, vitæq; se discrimini exponit, vt ceteri dorso eius velut ponte vtantur, itaque omnes incolumes transmittat. Ceteri deinde cum jam transierint, arborum ramos pro obscide suo deijciunt, eosq; in fossam conijciunt, vt ijs locius insistenstandem emergat, summaq; deinde nituntur opum vi, vt quam prius benignitatem experti sunt, eandem re ipsa reddant.

Itē Leonis.

Leo animalium fortissimus, quamuis furorem & crudelitatem à natura habeat, eandem tamen misericordiæ melle temperat & condit: numquam enim paruis animalibus inhiabit, nisi fame propemodum enecetur: sed varia semper eū animalia sequuntur, quibus cum ille prædam si quam rapuerit communicat, ac velut princeps generosus hos vt parasitos & clientes prædæ suæ epulis enutrit. An non igitur Iob merito nos ad bestias terræ mittit, quo misericordiam ab ijs dicamus, *Interrogauimenta, & docebunt te?*

Auium benignitas.

Aues quoque cæli & pisces maris nobis vt pædagogos tribuit, *volatilia cæli, & dicent tibi*: ipsa namque animalia terrestria in misericordia longe superant. Ciconiæ parentes senio confectos educant, & si quando in

aliam regionem transmigrare oportet, humeris eos suis sustentant, ne forte in via deficiant. Pelicanus, vt paruulos, enutrit, sese euiscerat, rostroque pectus terebrat, quo sanguine eos proprio pascit. Coruus, teste *Æliano*, cum præ senectute prædam consecrari nequit qua pullos educet, vitæ suæ prodigus se ipsum, miserando profecto exemplo, in prædam & cibum offert. Ad pisces jam deueniamus. Tradunt Delphinum, si quando cum paruulis alimenti conquirendi ergo per mare diuagatur, & aliquem eorum a piscatore capi contingit, horrendo eiulatu edito ceteris fugam suadere, cymbæq; deinde piscatorem appropinquat, circumq; paruuli carcerem quodammodo ambulat, in calles se piscantium vitro induere, seipsum in prædam dando, quo capto paruulo adit & succurrat. Referunt, eosdem Delphinos, si quando aliquem ex illis piscatores attraxerint, magno coactio agmine & impetu scaphâ cui socium iniocere, circumcingere & impetere, adeo vt piscatores, nisi cymbam & se in extremum periculum conijcere velint, captiuum reddere cogantur: quo reddito omnes mox letati ad stationes redeunt suas.

Ad hæc si quem eorum mori contingat, eū vnanimis magno luctus tristitiæq; signo edito deferunt: vt in abyssu aliqua profunda sepeliant: itaque tum in mortuos tum viuentes misericordiam declarant.

Ad terram denique nos mittit. *Loquere terra, & respondebit tibi* ad propositum. Quæ verba Ambrosius explicans adhortatur homines, ne hac in re ab elemento sensus experite se superari patiantur. Consideret, inquam, vt terra frugibus, quas effundit & educat, non vtatur, sed in hominum usum, alimētum, necessitatemq; communem easdem abundantissime suppeditet. Non est, mihi credite, auara, aut tenax, sed benigna, larga & prodiga nihil vt sibi seruet, omnia autem hominibus elargiatur. Sed valeant jam animalia, quorum occasione a proposito deflexi, ad quod jam reuertor.

Quarta, qua nos ad misericordiæ opera extimulet ratio, est ipsa merces & longissima dati compensatio. Solet enim Deus eos qui

Lib. 3. c. 41.

Idem lib. 14. 19. & lib. 11. cap. 11.

Iob. 11. c. 6.

Terræ benignitas.

IV.

qui in pauperes eleemosynas largiuntur, eorumque necessitati succurrunt, singulari quadam ratione remunerari, eleemosynamque exiguam amplissimo premio donare. Unde egregie mihi Sapiens scripsisse visus est. *Alij diuidunt propria & ditiores fiunt, alij rapiunt non sua & semper in egestate sunt*: quod quotidiana quæ ob oculos versatur exempla manifestum reddunt. Idem alio in loco amplioribus verbis asserit, *Honora Dominum de tua substantia, & de primitiis omnium frugum tuarum da pauperibus, & implebuntur horrea tua saturitate, & vino torcularia tua redundabunt.* At hæc non nisi verba, iam re ipsa & exemplis demonstro.

Vidua Sareptana, eo quod Elia Prophetæ in necessitate constituto, magno charitatis affectu succurrisset, benedictionem a Domino consecuta est, adeo ut paulum quod habuit olei & farina, toto siccitatis tempore non fuerit imminutum, & a Domino audire meruerit, *Hyrisia farina non deficiat, nec lcythus olei minuetur usque ad diem in qua Dominus daturus est pluuiam super faciem terre.*

Imperator Constantinopolitanus Tiberius cum omnia Imperij insignia & ornamenta in pauperum vsus conuertisset, a sciolis quibusdam, deque reipublicæ nimis anxie necessitate sollicitis, ut largitionis finem faceret, ne quid detrimenti Imperium caperet, admonitus est. Ipse vero nihil commotus heroice & constanter respondit, *Deus non derit fisco nostro*, Atque ecce, haud multo interiecto tempore, cum in palatio obambaret, marmoreum lapidem ad pedes vidit crucis signo notatum, tolli hunc quamprimum iubet, ne redemptionis nostræ signum diutius pedibus proteratur. Sed illo sublato apparuit & alius; & hunc cum tolli iussisset, apparuit & tertius, eisdem characteribus notatus, quo sublato thesaurum infiniti pretij reperit, quem deinde in pauperum vsus maiori liberalitate erogauit.

Simile in Prato Spirituali, qui liber in varijs Concilijs œcumenicis approbatus fuit, exemplum refertur. Christianam quandam ethiucis in vxorem duxerat, moribus & vita dissimilem, sed tamen pauper pauperem.

Tom. 2. Pars 8. stium.

Maritus igitur cum nummos aliquot in fœnus exponere vellet, ait vxor, ut Deo Christianorum eisdem daret, neque enim melius maiori; cum fœnore eisdem exponi posset. Hic cum ille peteret, vbinam Christianorum Deus reperiretur, manu eum vxor ad templum duxit, vbi cum magnam pauperum & egenorum cateruam reperisset, ait, His nummos tuos trade coniux charissime, & Deus noster hos velut sibi datos interpretabitur, (omnes namque quos vides, ad eum spectant) ipse fœnus largissime & certissime persoluet, imo quod dedisti duplicabit, nec est quod vel obolum è nummis tuis perdere vereare. Obsequitur maritus vxori: verum cum necessitas grauis deinde ingrueret, adit vxorem, debitum & fœnus exposcit, iam enim tempus aduenisse quo ijs opus haberet. Illa virum solari, bonoque animo sit hortari, suadetque eodem ut se conferat, quo prius, cum nummos in pauperes erogaret. Adit ille templum, atque omnem in partem circumpiciens, præter pauperes nihil videt, donec oculis in terram deiectis aureum conspiciat: quo cum domum reuersus, vxori, rerum necessariorum comparandarum ergo eundem tradidit. Forum illa adijt piscarium, piscem coemit, quem cum euisceraret, lapidem pretiosum in ventre reperit, quem cum trecentis aureorum millibus vendidisset, largo eleemosynarum remuneratori Deo immensas gratias egit. Eleemosyna igitur diuitias fœnore duplicato reddit ac sine vllò dispendio. Testatur id Salomon dicens, *Fœneratur Domino, Prou. 19. qui miseretur pauperis, & vicissitudinem suam reddet ei.*

Vltima quæ nos ad misericordiam inuiteratio est, ut cogitemus, opera misericordie in die iudicij potissimum examinanda, nullosque puniendos grauius, quam pera misericordie exarum criminibus quodammodo sepositis, In die iudicij Deus o-
 In die iudicij Deus o-
 da, nullosque puniendos grauius, quam pera misericordie exarum criminibus quodammodo sepositis, In die iudicij Deus o-
 minabit.
 dex velut expostulans & indignans, *Esurini Matt. 23. & non dedistis mihi manducare, nudus fui, sitis, in carcere fui.* Quibus Iacobus Apostolus accedat dicens, *Iudicium sine misericordia Iacob. 2. ei qui non facit misericordiam, sed in proximum*

I m m

11.

11.

17.

Paul. Diac.
lib. 6. c. 3.

Cap. 185.
Historia
memorabilis.

Math. 5. mum immitis & inhumanus est. E contrario vero merces amplissima proponitur ijs qui eadem exercere, *Beati misericordes, quoniam ipsi misericordiam consequentur.* Eia agite, estote misericordes, sicut Pater vester misericors est. Sed nondum hic sistimus, aliud orationis membrum iam prosequamur: *Nolite iudicare, & non iudicabimini.*

IV. Cum Dominus ad misericordiam Apostolorum, & cum ijs nos ipsos adhortatus esset; in re iudicandi etiam obliuisci eos voluit, vindictes castigat. Etiam deponere, & omnia temeraria aduersus proximum iudicia abhorre; hæc siquidem omnia Charitati maxime repugnant, iræ impetum sapiunt, nihilque cum misericordia commune habent: & in primis sinistra opinionis ac iudicia, id est, iudicia in proximi præiudicium lata, leui tamen coniectura nitentia. Vocat ea Scriptura iudicia secundum faciem, & exteriorem proximi agendi rationem. Ita nempe in Evangelio Ioannis vocantur: *Nolite secundum faciem iudicare, sed rectum iudicium iudicate.* Ille nempe male & perperam iudicat, qui non nisi ex signis exterioribus aduentusque iudicat; sed si quid iudicatus, recte & æ rerum natura iudicate.

Leuis. 13. Leprosus septem diebus à ceterorum hominum consortio segregari voluit Deus, ut interea sacerdos, cuius erat inter lepram & lepram discernere, mature deliberaret, ac tum demum iudicium ferret, ne quid temere & præcipitanter ageret. Noluit primo, aut tertio, aut quinto eum die de morbo iudicare, sed ad finem septimanæ, ne præcipitatum iudicium à vero iustitiæ tramite eum egeret desistere. Docebat hic mystice Deus, eum qui proximi vitam vitæque, quæ velut lepra spiritualis sunt, diiudicare voluerit, iudicium suum ad aliquod debere tempus suspendere, nec si quod in eo reprehendendum occurrit, primo id die reprehendere oportere. Si hanc in discernenda lepra olim in sacerdotibus præcipationem reprehenderit Deus, maiori profecto ratione eandem in lege Evangelica reprehendet, ac præsertim in nobis, quibus nulla nec auctoritas, nec in iudicanda lepra interna, id

est, vitæ & imperfectionibus proximi, ius datum est. Audiamus verba cautionis, *Nolite iudicare, & non iudicabimini.*

Existimat impius omnes sibi in impietate pares existere, atque ideo in iudicando saltem, minusque se temerarium ostendit. Hinc Nero quod illicitis & impudicis amoribus teneretur, omnes iisdem teneri existimabat, & neminem dari posse, qui concupiscentiam refranaret, naturaque impetus compesceret. Omnes videlicet iniquo inepitiam pondere pensabat. Est hoc nempe impijs solenne, omnes vitæ suæ vitiorumque vna demerui. Ecclesiastes auctoritate hoc sua confirmat, *In via stultus ambulans, cum ipse sit insipiens, ceteros putat insipire.*

Exempli loco seruiat Vagao Holofernis amorum pararius, & ad omnem libidinem parandam idoneus: cum enim videret Holofernem præter consuetudinem fomno distineri, credebat eum Iudith viduæ amplexibus frui, & iisdem inebriatum surgere non posse. Credebat ecce eam lasciuam, & Duci pudorem suum prostitutum venisse, qua nulla tamen in Israel, forsitan in mundo, castior & honestior poterat reperiri, *aspicabat enim illeam cum iudith dormire.* Hæc scilicet sunt vulgata hominum iudicia, sed quæ omnia semper in deterius interpretentur.

Simon Leprosus Phariseus perperam de Magdalena iudicauit, cum eius impudentiam tacite & in animo castigans, eam temerariam censuit, ac velut peccatricem despectit. Iudicauit etiam secundum faciem alter ille Phariseus, cum conspicato in templo publicano, eiusque delictis sibi propositis, eum ut peccatorem, alienorumque bonorum inuaforem tenuit.

Vniuersa Respublica & Princeps Ammonitarum, iudicio temerario assueti, nunquam in animum inducere potuerunt; ut crederent, Davidis legatos amicitia & fœderis inuendi ergo, regisque ob mortem patris afflicti recreandi, venisse, verum eos mox ut exploratores habuere, summaque contumelia & ignominia affectos domum remi-

Cogitat impius omnes sibi esse similes.

Eccil. 10.

Iudith. 14.

Luc. 7.

Luc. 18.

1. Reg. 10.

remisere. Semper igitur qui nequam est, nequiter de proximo iudicat.

Temeraria iudicia cucurbitulis medicorum similia censentur.
Cucurbitulæ, quas Medici male affectis corporibus applicant, quidquid mali in corpore sanguinis est, attrahunt; bonum vero & incorruptum humorem, quique ad vitam sustentandam sit necessarius, relinquunt. Similes his esse dixerim impios & nefarios homines, vitæ enim proximi, suspicionibus suis depravatis, temere inherentes, virtutes, & quidquid laudem & honorem meretur, relinquunt, vitia vero omnesque, quæ circa cutem supernant imperfectiones, exfugunt & attrahunt. Solent porci & sues, sordibus natum animal, non nisi in luto fimoque volutari, & in solo cæno volutabroque voluptatem sentire: similes his maledici sunt; sordes proximi rostro suo & lingua semper effodiunt ac rimantur, vitiaque eius semper excutiunt, ac non nisi cæno peccatorum delectari videntur.

Maledici porcis comparantur.

Qui nihil quod domi agant habent, per plateas vagari, atque otiosi obambulare in compitis solent, omnia intuentes, ac singulorum defectus diligentissime notantes. Ita qui quod in conscientia suæ penitenti agant nihil reperiunt, & circa vitæ morumque propriorum statum negligentes sunt; aliorum ut plurimum vitam arrodere, in eorum inquirere vitia, & de proximi negotiis temere admodum diiudicare consueverunt.

In Politicis. Cap. 134.

Hæc Plutarchus, cuius sententiam Sophronij auctoritate confirmabimus; Refert hic in præto spiritali senem quemdam Anachoretam: cum ab alio iunioris interrogaretur; qui fieret, ut in iudicando adeo præceps esset, inque aliorum fratrum vitis inquirendis ita sedulus, respondisse; Eo quod te ipsum nondum plane perspectum habeas. Qui enim seipsum accurate intuetur, moresque proprios dispicit, in aliorum defectus oculos non conicit; suaque inquirens de alijs minime sollicitus est. *Nolite igitur iudicare, & non iudicabimini.*

Vbi porro charitas & misericordia locum habent, prava iudicia excluduntur, neque enim bene conveniunt, aut in vna sede morantur.

Mercatores, qui societatem inierunt, tam aduersitatis, quam lucri esse debent participes, & si bono frui simul velint, debent & malo. Id ipsum in omni fidelium societate obseruetur. Nam quemadmodum charitate aliorum nobis bona propria redduntur, eorumque felicitates participamus; iuxta Psalmographum, *Particeps sum ego omnium timentium te*, atque ita infinitum quid lucratur: ita misericordia aliorum nos calamitatum participes efficit, proximorum nos miseras non secus ac nostras experiri cogens. Suadet hoc Apostolus dicens, *Gaudete cum gaudentibus, flete cum flentibus.* Idem ipse Corinthiis scribens hunc in modum locutus est, *Sicut socij passionum, ita & consolationum.* At omnis hæc sancta societas per temeraria iudicia dissoluitur, quæ ab anima maleuola & parum amica, ipsas quinquem virtutes deprimente, vitiaque exaggerante proficiunt. Nullos autem inter omnes Christianos hæc deteriores reperire est.

Qui sordes totius urbis conuehant, & Simile. cænum coaceruantes exportant, vilissimi mortalium ac non nisi capite censi in bene morata Republica habentur. Ita inter Christianos ij viles & velut propudium ac peripsa habendi sunt, qui falsis rumoribus nimium creduli, ac temere suspicantes, domos alienas conuertunt, eorum vitæ sordes congerunt, omniumque naribus exponunt. *Nolite igitur iudicare, & non iudicabimini.*

Vera porro misericordia nihil de proximo mali loquitur aut cogitat; nam *charitas*, teste Apostolo, *non cogitat malum.* Ideo Adam, quamdiu in innocentia statu permansit, nuditatem suam non agnouit, at mox ut peccauit, eandem agnoscens erubuit. Ad eundem etiam modum, animæ charitate plenæ, & innocentia vitæ laudabiles, nuditatem & peccata aliorum videre nequeunt; sed eadem excidentem, facillime agnoscunt, perspicaciterque eorum vitia intuentur.

Æsopus fabulator dicere solebat, duplicem omnes nos manticam gestare, vnam ante oculos, alteram à tergo; in hac nostra

Stobaeus ser. nos vitia gerere, quae videre nequeamus, sed
23. de amore in illa proximi, quae semper praec oculis ha-
sui. bereimus. Vnde Poeta saeculi sui mores saty-
 ra mordaci perstringens,

Perf. sat. 4. *Vi nemo se se tenet at descendere, nemo:*
Sed praecedens spectatur manica tergo.

Efficere vult, eam saeculum nostrum labem
 occupare, ut omnes vitam proximi inspici-
 ant, inque eius vitia inquirent; quod ob de-
 fectum caritatis & misericordiae euenire sal-
 uator innuit: *Nolite iudicare, & non iudicabi-*
mini.

Lib. 3. Tusc. M. Cicero maleuolorum mores castigat,
Quaest. proprium stulticiae esse ait, aliorum vitia cer-
 nere, & suorum obliuisci: cui Gregorius
 Magnus in Moralibus suffragatur, *Stulti tanto*
intensus de alieno iudicans, quanto sua profun-
dius ignorant. Quantum porro peccatum hoc
 animae detrimentum adferat quantum peri-
 culi creet, quantaque poena ipsum maneat, di-
 ci vix potest.

Psal. 5. Psalmographus hoc peccatum detesta-
 tus, initio Psalterij Dominum rogat, ut ini-
 quos hos iudices diiudicet, postquam iam
 dixisset, os eorum sepulchrum patens esse:
Sepulchrum patens est guttur eorum. Linguae suae
dolose aiebant; iudica illos Deus. Decidant à co-
gitationibus suis secundum impietatem eorum ex-
pelle illos. Maledici ecce os sepulchri mortu-
 orum os lib. pleno, ac rerum odorem exhalati
 comparat: adeo ut proximum tam viuam
 quam mortuum in ore suo velut in sepulchro
 condant, id est, bonos iuxta ac malos sine vllo
 discrimine, maledicentiae & conuitorum
 aculeo, profcindant.

Tob. 8. Raguel, Tobiae iunioris focer, cum septem
 Sara: maritos ab Asmodaero postridie nu-
 ptiarum interfectos vidisset, & iam metue-
 ret, ne idem Tobiae nouo suo genero con-
 tingeret, ipsa nuptiarum nocte, seruos tu-
 mulum praeparare voluit, in quem infer-
 retur; quin & postridie mane ancillam in
 thalamum immisit, quae videret num & hic,
 instar aliorum, expirasset. Dic mihi Ra-
 guel, cur tumulum paras nondum mortuo,
 cur sepulchrum viuenti exstruis? Respon-
 dentem audire videoi. Eo quod omnes, qui
 ad feminam hanc introitum habuere, mor-
 tui sunt: à quo casu nec hunc immunem

Insignis
 conceptus.

fore arbitror. Sed audi, an non te falli posse
 putas? An hunc, ut differt moribus, ita et-
 iam mortem diuersam habere posse negas?
 Sed quid? omnes priores sepelire solebat, &
 huic similem futurum credit. Id ipsum &
 calumniantibus maledicisque accedit: eum
 enim soleant imperfectiones & delicta pro-
 ximi sepelire: tam bonos quam malos, sine
 vllo discrimine, tumulo suo condunt. O in-
 iustitiam nimis ah crudelem! Sed tu iudica
 illos Deus. Ceterum Psalmista eos iniustos, *Psal. 139.*
 linguosos, linguaque virulentae viros appel-
 lat. *Vir linguosus non dirigitur in terra, virum*
iniustum mala capiunt in interitu. Iniustos
 vocat, quod in proximum iniqua iudicia
 pronuntient; vitaeque eius causam non re-
 cte diiudicent. Linguosos autem, quod plu-
 res linguas habeant, atque omnibus prope-
 modum membris loquantur, oculis, signis,
 nutu, gestibus, & omnibus denique sensibus;
 vel, quod de omnibus tam bona quam mala
 promiscue, sine vllo discrimine effutiant ac
 garriant: verum existimantes illud, quod fa-
 bulosum est, & leuiter, tantum coniecturis ac
 fallaci populi sermoni innituntur.

Veteres Aegyptij, ut quidem Plato ait, *Plato in*
inter caetera Deorum suorum simulachra, Cratyl.
 Pana monstrosa quadam forma exprime-
 bant, qui inferne caprae, superne hominis
 imaginem referebat, manibus vero organa
 gerebat; atque hac imagine vulgi sermo-
 nem & famam populi innuebant, quae &
 vera & falsa esse poterat, uti Pan & ca-
 pra & ho. no. Ideoque non esse ei vsque-
 quaque credendum, nisi omnium vo-
 cum organa conuenirent, & nisi veritas om-
 nium voces in vnam harmoniam temper-
 raret, id est, nisi vnum omnes loquan-
 tur. Qui enim non nisi vnius aut duo-
 rum sermone confirmatus, aut vulgi opi-
 nioni innitens, de proximo iudicat & cre-
 dit, linguosus & vere iniustus appellan-
 dus est. Atque ideo *virum iniustum mala*
capient in interitu, vel, ut Graecus interpres
 reddidit, *mala venabuntur in interitu*: vel, ut
 Chaldaeus: *Virum prauum & malignum, ve-*
nabitur Angelus mortis & detruet in gehennam.
 Quibus omnibus iuxta illa vindicta,
 quae serius aut citius detractorem ac maledi-
 dicum

dicum manet, exprimitur, ac praesertim ea, quae in fine vitae illi euenire consuevit.

Dauid rex aduersus detractores falsaque iudicia iudicantes debacchatus, inter cetera quae ijs irrogata vult supplicia castigationesque, postulat vt ponantur sicut flamma, quae conuenit montes. Sunt siquidem in rerum natura montes, qui flammam ac cineres ex imis cauernis perpetuo ejaculentur; adeo vt quicumque eosdem videret, claustra inferni aut caminos tartareos se videre existimaret. Et si causam à Philosopho postules, cur Aetna, Chimera, alijque montes semper exaestuēt, flammamque euomant; dicit id haud dubie propter inclusas viscibus terrae sulphuris venas accideret, quae ex aere incensa erumpunt, & per occultos illos meatus egredi conantur. Non secus etiam, cum videres hominem, cuius os, velut os inferni aut Vulcani aurum, flammam cholerae, blasphemiae, furorisque perpetuo ejaculatur verbaque detractionis profert, & prae de proximo iudicat; haec est corruptis viscibus, interiusque latentibus sulphuris venis originem fumare credas velim.

nisi in prudentiae partem propendere debet. Hinc pictor quidam non absurde mihi pinxisse visus est, dum bilancem finxit, in cuius vna lance canem, in altera vero serpentem efformauit. Per canem latrantem ac sapius mordentem, linguae libertatem denotans; per serpentem vero, qui Mineruae custos & stipator erat, prudentiam significans. Si enim proximus interdum coarguendus & cortipiens est, magna id cum moderatione & prudentia fiat.

Pictoris alii cuius industrij pictura & inuictio.

Si statera huic Laban idololatra, & in generum suum Iacob idolatillius auentem iniurius, verba sua imposuisset, considerasset inquam, quam fidele ei obsequium exhibuisset; nunquam linguam in illum caninam exseruisset, furti eum & latrocinij coarguendo, Cur furatus es Deos meos? Si Assuerus rex iudicia sua in bilancis partem in qua serpens erat; propendere fecisset, quando nimirum Amanum tristitia & afflictione plenum in lectulo iacentem conspexit, lingua canina eum non profcidisset dicens, Etiam me praesente regnam vult opprimere. Si Melitenes iudicia etiam sua bilanci huic impotuisset, quando Pauli brachio adhaerentem lacertam videre, nunquam tam temere de eodem dixissent, Vtique homicida est homo hic, qui cum euasit de mari, vltio non sinit eum vivere. Hinc bene orauit Dauid rex, Bone Domine custodiam erimeo, & ostium circumstantia labui meis: vt non delictis cor meum in verba malitia, id est, obsecro Domine, vt praecipuum illud tuum obseruem, Ni litis iudicare, & non iudicabimini.

Gen. 31.

Esth. 5.

Act. 18.

Vult ad haec misericordia, vt, quando quis in nos peccauit aut nos offendit, iniuria omnis obliuiscamur, Dimitte & dimitte mihi. Chordam hanc ferit Paulus cum ad Ephesios ait, Estote inuicem benigni, misericordes, donantes iniuriam, sicut & Deus in Christo donauit vobis. Magnam Tō sicut emphasim habet, perinde ac si dixisset, si Deus, qui creator est, creaturis crimina condonat, an non potius creatura alteri creaturae? si dominus seruo ignoscit, seruus conseruo non remittet iniuriam? De v s si peccata grauissima obliuiscatur, homo leuissima delicta.

V. Misericordiae quoque genus est offensam remittere. Ephes. 4.

Nu. 62.

Nu. 12.

Cocharius lib. 1. ma. Durum.

Eccl. 21.

delicta cur cupiat vlcisci, eorumque memoriam conseruare. Huc referri poterit parabola illa Matthæi de seruo ingrato, *Serue nequam, omne debitum dimisi tibi, quia rogasti me, nonne ergo oportuit & te misereri conseruasti?*

Proh. 13.

Prudentis naucleri est, ventis sæuientibus cursum non prosequi, aut contra obniti velles, sed velis contractis eorum violentiæ cedere, ne quod forte discrimen adeant. Christianus mundi huius mare enauigans, hoc imitetur; ne resistat inquam iniquis & sæuientibus injuriarum calumniarumque turbini- bus, sed vela componat, & furorem contrahat, omniaque obliuiscatur: ne forte vindictæ aut odij tempestatibus agitatus infelix animæ naufragium patiatur. Hoc scilicet imperat Deus dicens: *Dimittite, & dimittimini.*

Fabulantur Poetæ, sub fabularum tamen inuolucris amplissima condentes mysteria, tricipitem Cerberum ossa mellea ab Ænea data soporatum, ita vt inferos aduenti allatrare ausus non fuerit. Hoc quidem fabulosum, denotat tamen, choleram crudelem passionem esse, ac velut triculætum molossium, qui semper allatrando vindictam spirat, ac non nisi mellita ossa, id est, verbis blandis & placidis, misericordiamque spirantibus soporari possit. Vnde Salomon, *Responsio mollis frangit iram.*

Math. 18.

Propheta Dauid, suam vt patientiam in sustinendis proximorum injurijs declararet, *supra dorsum*, ait, *meum fabricauerunt peccatores*. Notate hic, vt dicat *dorsum*, & non pectus; eo quod peccatores pios non in pectore, sed in tergo solummodo feriant; omnia enim hi pone tergum jaciunt, injuriarumque sibi factarum quamprimum obliuiscuntur, præceptum Domini adimplere gestientes, *Dimittite & dimittimini.*

Psal. 128.

Inter cetera Pythagoræ symbola numeratur & hoc, *Olla ab igne remota nullum in cinere vestigium relinquendum*. Denotare voluit cor nostrum, quod dum ira exarsuat, ollæ bullienti persimile est, cum semel sederit ac deferbuerit, nullum iræ aut indignationis, injuriarumque recordationis vestigium debere relinquere. Hæc Cyrillus libro quin-

to Stromatum; Isidorus vero ait iras aquæ *Epist. 11. ad inscribendas, vt exemplo dissipentur, amicitias vero æri inculpandas, quo earum memoria perpetua sit, & nunquam intermoriatur.*

Ipsi nobis hic pudorem incutient Gentiles, qui injurias sibi illatas & heroico animo sustinere, & breui deposuere. Socrates enim, vt Basiliius ait, cum magna cum ignominia colaphum accepisset, nihil commotus est, sed animo sedato, vultuque ad hilaritatem composito, aliam vindictam non sumpsit, quam quod percussoris nomen fronti, non secus ac statuaræ ipsam artificis, inscriberet: quo exemplo satis demonstraui, quam Christiano indignum sit, alios offendere, quam vero necessarium injurias remittere: ecce & aliud exemplum.

Orat. de legibus gentium scriptis.

Aulicus quidam senex, referente Seneca, *Lib. 1. diuina interrogatus, quomodo in aula viuendo ad tantam senectutem peruenire potuisset, respondit, iniurias accipiendo, & gratias agendo iniurias irrogantibus.* Id ipsum nobis in Evangelio præcipit Deus, *Dimittite, & dimittimini.*

cap. 33.

An non, mihi credite, satis est, injurias remittere & obliuisci, cum inimicis in gratiam redire; sed necesse etiam est, eosdem comiter accedere & alloqui, quin etiam, cum occasio postularit, in eosdem beneficia conferre. Tradunt Physici, in Emblematis Alciatus, & in Hieroglyphicis Pierius, si duo tympana quorum vnum è pelle lupina, alterum ouina confectum sit, eodem tempore pullanda sint, neutrum sonum editurum, quamuis percussa diffingerentur. atque hæc est ratio, quod antipathia illa atque odium, quod inter vtrumque animal ad mortem vsq; perseuerauerit, post mortem in exuuijs etiam viuat, ac strepitum impediatur. Si aliquod igitur tympanum coram altero pulsatum sonitum edat, certissimum signum est, è pelle amica & socia id confectum esse. Ad eundem modum, si quis coram inimico suo placide se gerat, eumque modestis verbis alloquitur, colligere possumus, lupinam eum rabiem, inimicitias, vindictæque cupiditatem deposuisse.

Croco-

Crocodilum veteres, velut inimicitiarum atque odij implacabilis symbolum, pingebant. atque hæc esse traditur ratio: quod, cum animal hoc dentes habeat acutissimos, & fauces quibus integros deuoret homines, lingua tamen careat. Leo quidem rugit, serpens sibilat, lupus ululat, crocodilus tamen omnes crudelitate superat. Hinc efficere volo, inimicum qui elinguis sit, non loquatur, non obuium alium saluet, omnium inimicorum deterrimum & pestilentissimum esse, ac verum crocodilum dici posse. Quamobrem, o serpentes, viperæ, & noui crocodili, o corda iram fouentia, vindictamque spirantia, ferro quoque & arcu duriora, *dimittite, & dimittimini.*

Agite igitur Christiani, caritatem induite, misericordiam exercete, crudelitatem animo deponite, placidos vos & benignos exhibete: de alijs temere nolite iudicare, iniurias cõdonate, inimicos diligite, & quidquid in vos vnquam admillum est, obliuionis tumulo inferte. Ille vehemens ac noxius ignis dicendus est, qui non modo quæ proxima sunt, sed & remota absumit & inuadit. Sic & ardens amor ille vocari debet, qui igne amicitia Christianæ, non amicos modo, qui nostris moribus & affectibus proximi sunt, sed etiam inimicos, a quibus nimium quantum remoti sumus, incendit. Omnes igitur pari amore complectamini, ac neminem odio prosequamini, atque ita omnes sanctæ misericordiae partes expleueritis.

Tu vero o æterne Deus, hanc nobis virtutem elargire, quam tanto a te entius contendimus, quod ipse eiusdem auctor & fons sis. Atque huiusmodi modo sunt tempora, vt in solo cõlo eadem habitare, a terra autem exulare videatur: tu autem, quibus visum fuerit, quique se eadem dignos reddunt, eam cõmunices. Obsecramus igitur omnes, vt eam nobis concedas, omnem barbariem crudelitatemque, furorem & iram, passiones illas tartareas animarum tyrannos & carnifices eradicans: vt nimirum odio & vindicta seposita atque omnem sanguinolentiam exosi, iniurias remittamus, inimicos complectamur, omnemque offensam obliuionis tumulo condamus. Hæc scilicet sunt, quæ in misericordia

schola docentur, misericordiae inquam, virtutis illius regiae, quæ homines Deo simillimos reddit, rectaque eos ad æternam beatitudinem ducit, ad quam perducere nos dignetur qui trinus in personis & vnus in substantia est Deus. Amen.

DOMINICA SECUNDA POST PENTECOSTEN.

Partitio.

- I. De ingrati animi vitio.
- II. Cœna cur magna dicta?
- III. De vitio excusationis.
- IV. De emptore bouum.
- V. De uxorato quid statuendum.

Homo quidam fecit cœnam magnam, & vocauit multos. Luc. 14.

FIGURA.

Potens ille Persarum rex Assuerus, qui *Esth. 1.* centum & viginti prouincijs ab India vsque ad Æthiopiam dominabatur, tertio regni sui anno lautissimum satrapis suis & optimaribus parauit conuiuium. Ita post primum legis naturalis, & secundum legis Mosaicæ annum euolutum, & tertio legis Euangelicæ inchoato, regum Rex Christus tandem appulit, velut in tertio imperij sui anno. omnes mundi incolæ, ad solenne beatitudinis epulum inuitaturus. Sub parabola eijusdam eximia inuolucris primam inuitationem videre mihi videor, quam vobis hac concione proponere decreui, si Spiritus Sancti opem, & Deiparæ Virginis suffragium postulauerimus, Angelicam salutationem eidem offerentes.

AUE MARIA.

Virtute & sanguinis nobilitate illustris Bernardus, natione Gallus, Ecclesiæque Doctor eximius, de ingratitude sermonem instituens, dicere solebat, nullum hac dari peccatum

I. Ser. 1. de 7. misericor. Ingraticarum